

Brussel, 3 september 2019

Mijnheer de Voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers,

Dames en heren volksvertegenwoordigers,

Wij hebben de eer u het jaarverslag 2018-2019 van de Federale Deontologische Commissie te bezorgen, zoals voorgeschreven in artikel 13 van de wet van 6 januari 2014 houdende oprichting van een Federale Deontologische Commissie en houdende de Deontologische Code voor openbare mandatarissen.

Dit jaarverslag werd door de Commissie goedgekeurd op 2 september 2019.

We wensen u er een goede ontvangst van.

De Commissie houdt zich ter uwer beschikking om het jaarverslag voor te stellen, toe te lichten en te bespreken.

Met de meeste hoogachting,

Danny PIETERS
Voorzitter 2018-2019
Ondervoorzitter 2019-2020

Françoise TULKENS
Voorzitster 2019-2020
Ondervoorzitster 2018-2019

JAARVERSLAG 2018-2019

1. Inleiding

1.1. De Federale Deontologische Commissie (hierna "de Commissie" genoemd) werd opgericht bij de wet van 6 januari 2014 houdende oprichting van een Federale Deontologische Commissie en houdende de Deontologische Code voor openbare mandatarissen (hierna "de wet van 6 januari 2014" genoemd). De oprichting van de Commissie is een uitvloeisel van het Institutioneel Akkoord van 11 oktober 2011, dat tot de Zesde Staatshervorming heeft geleid.

De Commissie is samengesteld uit twaalf leden, van wie zes Nederlandstalige en zes Franstalige. Deze leden zijn ofwel voormalige magistraten, ofwel voormalige of dienstdoende universiteitsprofessoren, ofwel oud-leden van de Kamer van volksvertegenwoordigers of van de Senaat, ofwel voormalige openbare mandatarissen zoals bepaald in artikel 2, 2° tot 10°, van de wet van 6 januari 2014.

Ten hoogste twee derden van de leden zijn van hetzelfde geslacht. De Commissie bestaat op heden uit 4 vrouwen en acht mannen.

1.2. De Commissie wordt ingesteld als een vast orgaan van de Kamer van volksvertegenwoordigers en heeft als taak om, op vraag van een openbaar mandataris, vertrouwelijke adviezen te verstrekken over een deontologische kwestie, dan wel algemene adviezen en aanbevelingen te formuleren op eigen initiatief of op verzoek van de Kamer, de Senaat of de regering. Ze kan ook vertrouwelijke adviezen verstrekken op verzoek van een minister of staatssecretaris.

1.3. Overeenkomstig artikel 13 van de wet van 6 januari 2014 stelt de Commissie een verslag van haar activiteiten op en presenteert ze dit jaarlijks aan de Kamer van volksvertegenwoordigers.

Tijdens haar vergadering van 1 oktober 2018 besliste de Commissie om de periodes waarover de jaarverslagen gaan te laten sporen met de periodes van het Voorzitterschap van de Commissie, dat op 1 september van elk jaar wisselt. Dit jaarverslag heeft dus betrekking op de periode van 1 september 2018 tot en met 31 augustus 2019.

2. Adviezen en aanbevelingen

2.1 Vertrouwelijke adviezen over specifieke kwesties met betrekking tot een openbaar mandataris

De Commissie ontving drie verzoeken om vertrouwelijk advies over een specifieke kwestie met betrekking tot een openbare mandataris.

Twee openbare mandatarissen stemden overeenkomstig artikel 19, § 3, tweede lid, van de wet van 6 januari 2014 in met de anonieme bekendmaking van het hen verleende advies. Hieronder wordt hierover verslag uitgebracht.

De derde openbare mandataris heeft zich daartegen verzet, maar op grond van artikel 17, § 1/1, vierde lid, eerste streepje, van de wet van 6 januari 2014, kan de Commissie meedelen dat haar advies werd gevraagd omtrent een kleine aankoop door een ministerieel kabinet, bij een bedrijf van de partner van een lid van het kabinet, van een geschenk als attentie voor de pensionering van iemand uit een federale overheidsdienst (FOD).

2.1.1 Individueel vertrouwelijk advies d.d. 11 oktober 2018

https://www.dekamer.be/kvvcr/pdf_sections/deonto/FDC_advies_2018_3.pdf

De Commissie werd ten vertrouwelijke titel door X gevat van een verzoek van advies over de houding die hij dient aan te nemen aangaande de kennisgeving van een brief van de Veiligheid van de Staat (hierna de VSSE) waarin gemeld wordt dat een Kamerlid als “senior consultant” werkt voor een VZW die inmengingsactiviteiten van een niet-EU-lidstaat in België bevordert.

De Commissie heeft in haar advies benadrukt dat het advies niet de gedragswijze van het betrokken Kamerlid aangaat, maar wel een deontologisch licht werpt ten aanzien van de houding die X in deze dient aan te nemen, maar dat er niettemin zware deontologische vragen rijzen omtrent het gedrag van het Kamerlid. De Commissie is echter niet bevoegd om zich daarover uit te spreken.

De Commissie heeft opgemerkt dat X *ex post* weinig kan ondernemen zo voorstellen, standpuntbepalingen, stemmingen de gevolgen blijken te zijn van een inmengingsactiviteit. Het is derhalve belangrijk in deze preventief op te treden. X kan hierbij een rol spelen.

Indien X uit de informatie van de VSSE of, later, uit het standpunt van het Parket, zou kunnen afleiden dat er geen strafbaar feit gepleegd werd, blijft het volgens de Commissie niet alleen zijn taak preventief op te treden zodat het Kamerlid zich in de toekomst niet aan strafbare feiten zou schuldig maken, maar ook zijn opdracht het Kamerlid te wijzen op zijn deontologische plichten. Indien X ervan overtuigd wordt dat er geen zware deontologische inbreuken voorliggen, kan de zaak daarmee zijn beslag kennen. Indien X niet tot dergelijke conclusie komt en het nodig acht preventief of sanctionerend op te treden, leek het de Commissie best dat X de zaak aan het Bureau van de Kamer voorlegt.

2.1.2 Individueel vertrouwelijk advies d.d. 10 december 2018

https://www.dekamer.be/kvvcv/pdf_sections/deonto/FDC_advies_2018_4.pdf

De Federale Deontologische Commissie heeft zich gebogen over een verzoek om persoonlijk advies over de draagwijdte van artikel 5 van de Deontologische code voor de leden van de Kamer van volksvertegenwoordigers, in het bijzonder over het feit dat er geen melding werd gemaakt van de hoedanigheid als bestuurder van een ziekenhuis alvorens in de commissie voor de Volksgezondheid van de Kamer het woord te nemen in verband met een wetsontwerp inzake ziekenhuizen.

De bestuurder van een instelling heeft volgens de Commissie de plicht de belangen van die instelling te verdedigen; daarbij speelt het geen rol of die instelling al dan niet een commercieel oogmerk heeft en of het bestuursmandaat al dan niet wordt vergoed. Logischerwijze mag dus worden verondersteld dat de standpunten van de bestuurder over het nieuwe statuut van de ziekenhuizen worden beïnvloed door dat belang. In dat opzicht maakt het, in dit specifieke geval, geen verschil dat de ziekenhuizen openbaar uiting hebben gegeven aan hun ongerustheid over de rol die het wetsontwerp hen toebedeelt (de in uitzicht gestelde wet zou de bestuurders nieuwe verplichtingen opleggen en voorzien in nieuwe selectiecriteria, die de bestuurder al dan niet kunnen schikken).

De Commissie oordeelde dat een bestuurder van een ziekenhuis met de nieuwe wetgeving al dan niet akkoord kan gaan, en zich daarbij veeleer op de wens van de raad van bestuur van zijn instelling kan baseren dan op het algemeen belang. Het persoonlijk belang “zou” dus een invloed kunnen hebben op de standpunten die hij via zijn stemgedrag tot uiting brengt. De Commissie was dan ook van oordeel dat artikel 5 van toepassing is en heeft aanbevolen bij een eerstvolgende parlementaire bespreking van dit onderwerp zelfs met terugwerking melding te maken van de hoedanigheid van bestuurder van een ziekenhuis.

Tijdens de de plenaire vergadering van donderdag 14 februari 2019 heeft mevrouw Catherine Fonck daarop melding gemaakt van haar belangenconflict (als lid van de raad van bestuur van een universitair ziekenhuis) inzake de nieuwe wet voor de ziekenhuizen. Daarbij verwees ze naar het advies van de Commissie. Haar tussenkomst werd onmiddellijk gevolgd door verklaringen van leden in een gelijkaardige situatie. Op vraag van mevrouw Fonck, werd het advies van de Commissie rondgedeeld aan alle leden (met vertaling naar het Nederlands).

De Commissie heeft ondertussen beslist ook een advies op eigen initiatief uit te brengen over de draagwijdte van artikel 5 van de Deontologische code voor de leden van de Kamer van volksvertegenwoordigers.

2.2 Vertrouwelijke adviezen over specifieke kwesties met betrekking tot een minister of een staatssecretaris

Er werd geen enkel verzoek ingediend.

2.3 Algemene adviezen en aanbevelingen aangaande deontologie, ethiek of belangenconflicten (op basis van een verzoek ondertekend door minstens een derde van de leden van de Senaat of door minstens vijftig leden van de Kamer)

Er werd geen enkel verzoek ingediend.

2.4 Algemene adviezen of aanbevelingen op eigen initiatief

2.4.1 Algemeen advies op eigen initiatief nr. 2018/1 aangaande de vergoedingen voor mandaten in publiekrechtelijke entiteiten

Zoals in een vorig jaarverslag werd vermeld, zou de Commissie de uitwerking van adviezen of aanbevelingen op eigen initiatief met betrekking tot de in de werkgroep “Politieke vernieuwing” eveneens aanhangige onderwerpen, hernemen na de beëindiging van de werkzaamheden van die werkgroep.

De Commissie nam op 10 september 2018 het advies op eigen initiatief nr. 2018/1 aangaande de vergoedingen voor mandaten in publiekrechtelijke entiteiten aan.

Het verslag van de aangestelde rapporteurs werd besproken in de vergaderingen van 8 maart, 19 april en 3 mei 2017 en 16 april, 11 juni en 10 september 2018, en het door de rapporteurs aangepaste advies werd door de Commissie eenparig aangenomen

(https://www.dekamer.be/kvvcr/pdf_sections/deonto/FDC_advies_2018_1.pdf).

Het advies werd op 18 oktober 2018 op de website van de Commissie bekendgemaakt, en ook aan de Kamer overgezonden.

De Commissie stelde met genoeg vast dat het wetsvoorstel en het voorstel van bijzondere wet van 29 november 2017 tot wijziging van de wetgeving inzake mandatenlijst en vermogensaangifte wat de transparantie over de vergoedingen, de uitbreiding naar overheidsbestuurders, de elektronische indiening en de controle betreft, die door de Kamer van volksvertegenwoordigers, en na amendering ook door de Senaat, werden aangenomen (*Parl. St.*, Kamer, 2017-2018, nrs. 2802/12 en 2810/12 – *Parl. St.*, Senaat, 2017-2018, nrs 6-407/11 en 408/11) en wachtten op publicatie in het *Belgisch Staatsblad*, reeds deels uitvoering geven aan haar aanbevelingen.

Een aantal andere belangrijke aanbevelingen uit het advies komen in voormelde wetgeving evenwel niet aan bod :

- Het aantal mandaten en vertegenwoordigingen per persoon dient beperkt te worden tot een wettelijk te bepalen aantal;
- Voor adviescomités en algemene vergaderingen mag enkel een zitpenning betaald worden aan wie er niet namens zijn publieke functies zitting heeft. De gedane verplaatsingskosten mogen daarentegen altijd vergoed worden op basis van reële kosten. De Voorzitter, Ondervoorzitter en de leden van het Directiecomité kunnen een zitpenning ontvangen of een forfaitaire vergoeding betaald worden, dit in verhouding tot de inzet, voorbereidingstijd en arbeidprestaties;
- Voor bepaalde beter betaalde topfuncties in de politiek moeten bijkomende vertegenwoordigingen en vergoedingen wettelijk beperkt worden en dit dient voorzien in een deontologische code of in een lijst van onverenigbaarheden;
- Bezoldigingen, vergoedingen of zitpenningen voor mandaten met een publiek karakter mogen niet aan een vennootschap mogen worden uitbetaald.

2.4.2 Algemeen advies op eigen initiatief nr. 2018/2 van 1 oktober 2018 aangaande de regels voor de behandeling van naturalisatiedossiers

De parlementaire onderzoekscommissie "Minnelijke schikking in strafzaken" van de Kamer van volksvertegenwoordigers vraagt in het luik "Naturalisatie" van haar aanbevelingen, waarmee de plenaire vergadering van de Kamer op 26 april 2018 heeft ingestemd, "dat de Federale Deontologische Commissie zou onderzoeken of het aangewezen is een advies uit te brengen over de regels die in acht moeten worden genomen bij de behandeling van deze persoonlijke dossiers" (*Parl. St.*, Kamer van volksvertegenwoordigers, 2017-2018, nr. 2179/007, nr. 253).

De Commissie besliste op 14 mei 2018 een advies op eigen initiatief uit te brengen. Het verslag van de aangestelde rapporteurs werd besproken in de vergadering van 1 oktober 2018, en het door de Commissie aangepaste advies werd eenparig aangenomen

(https://www.dekamer.be/kvvcr/pdf_sections/deonto/FDC_advies_2018_2.pdf).

Het advies werd op 18 oktober 2018 op de website van de Commissie bekendgemaakt, en ook aan de Kamer overgezonden.

De Commissie stelt vast dat in het verslag van de parlementaire onderzoekscommissie onder de hoofding "Lobbying" (*Parl. St.*, Kamer van volksvertegenwoordigers, 2017-2018, nr. 2179/007, nr. 666) en "Transparantie en deontologie (idem, nr. 671) beperkt commentaar wordt gegeven op de specifieke zaak die de onderzoekscommissie als voorwerp had en worden er aanbevelingen geformuleerd m.b.t. transparantie - deontologie en lobbying. De parlementaire onderzoekscommissie heeft ook aanbevelingen geformuleerd, in het bijzonder voor wat betreft de materie naturalisatie (idem, nrs. 252 tot en met 254).

Het was niet de bedoeling van de Commissie om een analyse te maken van wettelijke bepalingen die betrekking hebben op de naturalisatie, maar de Commissie stelde vast dat er een versoepeling was van bepaalde voorwaarden en de wil om de verwerving van de nationaliteit te objectiveren en duidelijk migratie neutraal te maken.

Het huishoudelijk reglement van de Commissie Naturalisaties behelst uitvoerig alle aspecten van behandeling van naturalisatieaanvragen, de organisatie van de werkzaamheden van de commissie, de opdrachten aan rapporteurs van individuele dossiers.

Er wordt in de deontologische code voor de Kamerleden uitdrukkelijk vermeld dat het vragen van informatie (onder de beperking van artikel 8) geen tussenkomst is in de zin van het hoofdstuk "tussenkomst" in de deontologische code (artikelen 10 tot en met 12).

Bij de verslagen over naturalisatieaanvragen die de commissie overzendt aan de voltallige Kamer wordt uitdrukkelijk voorzien:

"De leden van de Kamer kunnen zowel de dossiers waarvoor de commissie voorstelt de naturalisatie toe te kennen als de dossiers waarvoor de verwerping van de naturalisatieaanvraag wordt voorgesteld, elke werkdag van 9 tot 12u30 en van 14 tot 17u30 raadplegen bij de dienst Naturalisaties, Leuvenseweg 48. Eventuele opmerkingen met betrekking tot een voorstel moeten schriftelijk aan de Voorzitter van de Kamer worden bezorgd, uiterlijk 5 dagen voor de plenaire vergadering, tijdens welke de Kamer zich zal uitspreken."

Volgens inlichtingen verstrekt door de diensten zouden leden van de commissie Naturalisaties regelmatig dossiers raadplegen, vooral dossiers die nog in behandeling zijn en waar de commissie een beslissing in moet nemen. Daar tegenover is het uitzonderlijk dat andere kamerleden, niet leden van de commissie, dossiers raadplegen tijdens de behandeling. Daarom is een analyse van de werking van de Commissie Naturalisaties, belangrijk.

De Commissie oordeelde daarover dat de bestaande toepasselijke regels voldoende zijn in de mate dat iedereen ze kent en ze objectief, nauwlettend en zorgvuldig toepast. Dat zou ertoe leiden dat wordt vermeden dat de Kamer een naturalisatie goedkeurt op basis van verkeerde en onvolledige gegevens (zie het verslag van de onderzoekscommissie : *Parl. St.*, Kamer van volksvertegenwoordigers, 2017-2018, nr. 2179/007, nr. 237).

De Commissie is ook van mening dat de aanbevelingen van de onderzoekscommissie zullen bijdragen tot de verbetering van de toepassing van de bestaande regels.

3. Contacten met gelijkaardige instellingen

3.1 Bureau voor Ambtelijke Ethiek en Deontologie (FOD BOSA) van de federale overheid

Op 1 april 2018 ontving de Commissie het Bureau voor Ambtelijke Ethiek en Deontologie.

De Commissie en het Bureau hebben elk hun bestaansreden en werking toegelicht.

Daarna volgde een gedachtenwisseling waarin ondermeer aandacht werd besteed aan de categorieën van federale openbare mandatarissen die onder beide instanties en beider codes vallen.

Er werd overeengekomen om de ontmoeting jaarlijks over te doen en het dan te hebben over praktische problemen inzake deontologie.

3.2 Netwerk voor parlementaire ethiek en deontologie van de parlementaire assemblees van de Francophonie

De Commissie heeft besloten aanwezig te zijn op de stichtingsvergadering van het netwerk op 11 oktober 2019 in het Waals Parlement te Namen.

4. Communicatiecampagne voor de federale openbare mandatarissen

Zoals aangekondigd in het jaarverslag 2017-2018 (punt 3.12), heeft de Commissie met betrekking tot de Federale Deontologische Code een gerichte introductiecampagne gevoerd bij de openbare mandatarissen die aan de Code onderworpen zijn. De Commissie schat het aantal onderworpen mandatarissen op minstens 1380 personen.

Op 25 januari 2019 werd aan 132 verantwoordelijken van instellingen waarbinnen onderworpen mandatarissen actief zijn een mail verstuurd met de vraag het als bijlage opgenomen drietalige (e-)bericht te verspreiden onder de onderworpen mandatarissen van hun instelling en die verspreiding aan de Commissie te bevestigen.

Het bericht stelt de Commissie voor als het orgaan waaraan preventief en vertrouwelijk deontologische vragen kunnen worden gesteld.

Op 11 februari 2019 werden per post 100 (herinnerings)brieven verstuurd naar de verantwoordelijken die nog niet gereageerd hadden en naar instellingen die niet elektronisch bereikbaar waren. In totaal ontvingen 137 instellingen het (e-)bericht.

Op heden hebben 60 % van de instellingen waarbinnen onderworpen mandatarissen actief zijn, bevestigd het e-bericht aan de betrokkenen te hebben overgezonden.

Verschillende instellingen stelden tengevolge van de communicatiecampagne vragen omtrent het toepassingsgebied *ratione personae* van de wet van 6 januari 2014 en de bijhorende Federale Deontologische Code of over concrete bepalingen van de voormelde Code.

5. Website en mailbox

Sedert februari 2019 heeft de Commissie een eigen url, nl. www.fed-deontologie.be. Op de hoofdpagina wordt gevraagd een taalkeuze te maken en daarna wordt men doorverwezen naar de bestaande subsite op de website van de Kamer.

Het bijhorende mail-adres van de Commissie is info@fed-deontologie.be

6. Rekeningen

De rekening van de dotatiegerechtigde instellingen worden door de commissie voor de Comptabiliteit van de Kamer gecontroleerd en goedgekeurd.

Bij de installatie van de Commissie werd overeengekomen dat de Kamer zou instaan voor het secretariaat en de logistiek van de Commissie.

De Commissie voor de Comptabiliteit vroeg vorig jaar om betere afspraken te maken over de dienstverlening door de Kamer. Dientengevolge werd er tussen de Commissie en de diensten van de Kamer een protocol afgesloten waarvolgens, rekening houdende met de te verwachten activiteit, de Commissie vanaf 1 januari 2019 jaarlijks een forfaitair bedrag aan de Kamer betaalt dat de kosten dekt van de door de Kamer verleende ondersteuning. De Kamer garandeert eenzelfde dienstverlening als voor haar eigen commissies.

7. Dotatie

De Commissie kreeg voor 2019 een dotatie die gelijk was aan de dotatie voor 2018, nl. 150 000 EUR.

8. Opleiding

De Commissie is ingegaan op vraag van de Conferentie van Voorzitters van de Kamer d.d. 11 maart 2019 en de Voorzitster van de Senaat d.d. 19 juli 2019 om een opleiding inzake deontologie in te richten voor de parlementsleden.

De opleiding zal plaatshebben bij het begin van de gewone zittingsperiode 2019-2020, nl. op 9 oktober 2019.

De vraag van de assemblees is er gekomen ter uitvoering van aanbeveling nr. vii van het Evaluatieverslag d.d. 28 maart 2014 uitgebracht in de 4de Evaluatiecyclus van GRECO.

9. Conclusie

De Commissie heeft de openbare mandatarissen, uitgezonderd de Kamerleden en de senatoren, via een gerichte communicatiecampagne op de hoogte gebracht van het bestaan en de bevoegdheid van de Commissie.

Daaropvolgend beantwoordde de Commissie verschillende vragen van de instellingen waarbinnen die mandatarissen werkzaam zijn en verleende ze een eerste vertrouwelijk advies aan een openbare mandataris die geen Kamerlid is.

Dankzij de vraag van Kamer en Senaat om een opleiding inzake deontologie in te richten, kan de Commissie zich ook beter kenbaar maken bij de andere openbare mandatarissen, zijnde de parlementsleden.

De Commissie hoopt dat alle voormelde belanghebbenden haar daardoor kennen en in voorkomend geval zullen raadplegen als het instrument dat hen een helpende hand kan reiken in verband met een kiese aangelegenheid inzake integriteit of plichtenleer. De Commissie is immers (alsnog) geen controle instantie die op eigen initiatief kan optreden in individuele gevallen zoals GRECO aanbeveelt in het het Evaluatieverslag d.d. 28 maart 2014 uitgebracht in de 4de Evaluatiecyclus van GRECO.

De Commissie stelt elk jaar enkele algemene adviezen op eigen initiatief op en is van plan dit te blijven doen.

De Commissie is verheugd dat ze met de diensten van de Kamer een protocol heeft kunnen afsluiten waardoor er geen betwistingen meer mogelijk zijn inzake de afrekeningen die de Kamer maakt. Bovendien is ze op die manier verzekerd van een goede dienstverlening en de Kamer van een juiste tegemoetkoming daarvoor.